

Text llegit pel moderador de la taula de debat en commemoració del Dia Universal de la Democràcia. Acte de FIC 18.9.2024 (Jesús A. Vila)

Bona tarda i benvingudes/benvinguts. Gràcies per estar aquí amb nosaltres. És un plaer tornar-vos a convocar en aquest inici de curs que esperem sigui, des del punt de vista de l'activisme ciutadà, tan profitós al menys com l'anterior.

Diuenge passat es va celebrar mundialment el Dia Internacional de la Democràcia, promogut per l'assemblea General de NNUU l'any 2007 per estendre universalment els valors de la governança democràtica, que representen les aspiracions col·lectives per aconseguir societats avançades que garanteixin la igualtat, la seguretat i el desenvolupament de tots els éssers humans. A la nostra entitat, Foment de la Informació Crítica, ens va semblar que defensar aquests valors era un objectiu que entrava de ple en els nostres propòsits fundacionals i per això celebrem des de la nostra fundació l'any 2018 dos dies mundials, el de la llibertat de premsa al maig i aquest Dia Internacional de la Democràcia, al setembre. Enguany ens va semblar que una bona manera de commemorar aquest Dia era organitzant un debat per confrontar idees i posicions que és el que té de enriquidor el sistema democràtic, que hauria de permetre l'expressió de propostes diverses i de maneres d'actuar fins i tot oposades, que haurien de comptar, però, amb el coneixement de la majoria de la població i amb el respecte de les regles del joc. Per això ens va semblar que organitzar un debat entre els portaveus del govern i de l'oposició sobre dos temes que preocupen, i força, a la nostra col·lectivitat, seria prou enriquidor. L'Urbanisme i l'habitatge, per un costat, i la seguretat ciutadana, per un altre, són els dos temes elegits. De plena actualitat, en conflicte permanent a la nostra ciutat, amb expectatives sobre com s'afronten i segur, amb moltes coses a aportar per la ciutadania.

Deixeu-me, abans d'entrar en matèria, que faci cinc cèntims sobre l'eix d'aquesta celebració del Dia Internacional de la Democràcia. La Declaració d'aquest any defensada pel Secretari General de NNUU, Antonio Guterres, va girar en torn d'un tema controvertit que està de plena actualitat: la importància de la Intel·ligència Artificial com a eina per una bona governança. Guterres va assenyalar en el seu missatge d'aquest any, que la Intel·ligència Artificial pot millorar la participació pública, la igualtat, la seguretat i el desenvolupament humà. No obstant això, va advertir també que si no hi ha una supervisió reglamentada a nivell internacional, la IA pot esdevenir també un perill per la humanitat amb greus conseqüències per la democràcia, la pau i l'estabilitat. En aquest sentit, va demanar una garantia del seu us a tots els nivells, de manera que es va referir al recent informe publicat per l'Organisme Assessor d'Alt Nivell sobre la Intel·ligència Artificial on es posa l'accent en com aprofitar-se mundialment dels beneficis d'aquesta eina tan útil com perillosa, mitigant alhora els riscos.

Entre els elements que destacava Guterres hi havia el de la participació ciutadana com un dels aspectes que la IA pot impulsar. La participació ciutadana és doncs, un element de dinamització social que promou la co-responsabilitat en el funcionament de la societat i que està íntimament relacionada amb l'activisme com a motor social. És molt important l'enunciat perquè, des de FIC, pensem que tot allò que tingui a veure amb la participació, la

transparència, el diàleg obert i el compromís col·lectiu, serveix per avançar en la construcció d'una societat més igualitària i justa.

Per la seva banda, l'Institut Internacional per la Democràcia i l'Assistència Electoral (IDEA Internacional) ha vingut a dir en el seu informe anual sobre l'Estat de la Democràcia al Món que la credibilitat de les eleccions està amenaçada entre altres raons perquè les urnes perden atractiu i perquè augmenta el descrèdit del sistema democràtic, mentre retrocedeixen els drets civils. En concret, s'afirma a l'informe, que cada vegada van menys persones a votar i els resultats són cada vegada més qüestionats i en aquest sentit els responsables de l'organisme afirmen que hi ha seriosos motius per estar preocupats per l'estat de la democràcia al món. Com a petit resum: dels 173 països analitzats a l'estudi per bastir l'informe, hi ha més que retrocedeixen en l'afirmació democràtica que no pas els que s'hi sumen. I, en el cas espanyol, l'informe assegura l'estabilitat en molts dels components analitzats però una pèrdua pel que fa al funcionament de les institucions representatives que pot estar afectant l'efectivitat parlamentària.

Les dades fan pensar directament en el nostre món més immediat: la ciutat de l'Hospitalet. L'Estaca va publicar entre el 29 de maig i el 30 de juny de l'any passat, una sèrie d'articles analitzant justament les eleccions municipals amb tot detall per treure'n conclusions que van en la línia de les preocupacions existents sobre el progrés de la democràcia. Dues dades: la participació en les darreres municipals va ser del 48% del cens electoral, la candidatura que va guanyar va perdre més vots que cap altra: 12.000 vots respecte de les anteriors i malgrat això, detenta un poder gairebé absolut.

Com dèiem en aquella anàlisi: això té tres conseqüències directíssimes. La primera i més important que, amb un suport electoral molt reduït, un equip de govern decideix coses que afecten al conjunt de la ciutat. La segona, que una part molt important de la ciutadania se sent aliena al que passa a la seva ciutat, per tant no sent la seva ciutat com un context que li pertany i que pot cuidar o modificar, i la tercera, que l'empobriment democràtic que això suposa es converteix en un dèficit que acaba normalitzant-se elecció rere elecció.

A qui guanya les eleccions això fa molt de temps que ha deixat d'importar-li. A una esquerra compromesa, això hauria de preocupar-li, molt més que guanyar les eleccions. I no ha estat així històricament. Si la preocupació de la participació estigués en el nord de l'ideari de l'esquerra, faria molt de temps que a l'Hospitalet les xifres de participació serien més altes.

Si tenim en compte aquesta realitat, el PSC local ha governat amb majoria absoluta amb percentatges sobre vots vàlids emesos —és a dir sobre els vots que es comptabilitzen per repartir-se regidors entre les candidatures electorals— entre el 63,7% el 1983 i el 43,2% el 2019. Però, en realitat, haurien aplicat polítiques irreversibles a la ciutat comptat amb el suport electoral d'entre el 24,5% i el 40,8% de la ciutadania que tenia dret a vot. És a dir, les majories absolutes han funcionat a la ciutat amb entre un 60 i un 75% d'electors que no havien donat suport a aquestes

majories absolutes. Però és que, a més, ha governat sense complicacions amb un 23,9% de suport real l'any 1979 (coaligat amb el PSUC i CIU), amb un 19,2% l'any 2011, amb un 17,7% al 2015 i ara mateix ho farà —ho está fent— amb gairebé un 38% sobre vot vàlid, que en realitat és un 18% sobre el cens electoral. És a dir, el PSC governarà —deiem fa un any— aquests propers quatre anys amb 62 de cada 100 persones que van anar a votar que no els van donar suport, i amb 82 persones de cada 100 que tenien dret a votar que es van desentendre o no els van elegir. Amb aquestes 82 persones de cada 100 que no els van donar suport i podrien haver-ho fet, i amb aquestes 62 persones que si que van anar a votar i que no els van votar a ells, dirigiran l'Ajuntament de la ciutat amb 13 dels 27 regidors possibles. De fet, la ciutat estarà representada els propers 4 anys —dèiem aleshores— no pel 100% dels que van anar a votar sinó pel 84,6% dels vots vàlids emesos. O sigui, 15 de cada 100 ciutadans de l'Hospitalet que van anar a votar no estaran representats en el seu Ajuntament. En puritat, però, seran 61 ciutadans amb dret a vot de cada 100 que estaven censats, els que no tindran res a veure amb el que es faci o desfaci al seu municipi. Un exemple que explica moltes coses: si tots els regidors representats a l'Ajuntament actual, al govern i a l'oposició, decidissin fer el biopol, construir edificis al Parc de les Planes, al Parc de l'Alhambra, a Can Buxeres i al Parc de Bellvitge, ho podrien fer legalment o al menys intentar-ho sense que 61 de cada 100 habitants de la ciutat poguessin al·legar res.

Tot això ho dèiem aleshores. I segueix sent del tot vàlid. Per això ens va semblar que convidar cinc veus prou autoritzades per tractar obertament de temes que preocupen a la ciutadania, era una bona manera d'incitar a la reflexió perquè les solucions mai són senzilles, especialment per aquells que tenen l'obligació de posar-les en pràctica. Però també perquè tenim el convenciment que sense reflexió no hi ha possibilitat d'avenç i perquè ningú no té la raó absoluta i cal compartir.

Per això ens cal donar les gràcies als portaveus municipals convidats que han decidit respondre a la nostra crida. Precisament falta l'únic portaveu que podria explicar que s'està fent per què la resta segurament ens podran explicar que és el que no s'està fent i per què caldria fer-se. Falta el portaveu del govern municipal, convidat el mateix dia que a la resta, dues vegades directament al seu correu electrònic i tres vegades més a través del gabinet de premsa i del grup municipal. Ahir dimarts a les 3 de la tarda vam rebre un missatge on s'ens diu textualment: **Moltes gràcies per la invitació, però declinem la nostra assistència.** No és la primera vegada que hi ha aquesta absoluta manca de responsabilitat política que és imprescindible denunciar. L'alcaldeessa Marin, quan era candidata es negava en rodó a assistir a qualsevol convocatòria plural i enviava al tinent d'alcalde Belver per fer-li de substitut. En les darreres eleccions es va suspendre el debat electoral perquè, al menys FIC, no accepta les modificacions unilaterals d'aquest sistema de confrontació d'idees típicament democràtic. És un error que de moment el PSC a la ciutat no paga car, perquè hi manté un sostre de vots ancorat en els favors econòmics a amics, coneguts i entitats properes però, del que potser no es donen compta, és del desgast progressiu d'aquest comportament. Hem de dir que les escasses esperances que podíem tenir amb el relleu a l'alcaldia s'han frustrat amb aquesta nova negativa. L'equip Quirós respon exactament igual

que l'equip Marín i un equip que respon amb menyspreu a les iniciatives ciutadanes que només pretenen avançar i buscar fórmules de millora compartides, no permet gaires esperances. Ho dic perquè aquestes esperances que tenia FIC, també sembla que podrien tenir-les alguns altres molt més transcendents que FIC. Poden mirar-se'ls amb més o menys simpatia com havíem fet nosaltres, però apropar-se a equips que no saben trencar amb el passat i obrir noves vies, només produeix frustració i aïllament. Estaria bé que abans de donar cap pas ho reflexionessin a fons i contrastessin les seves opinions amb les de l'activisme ciutadà de primera línia.

Dit això, el debat el dividirem en dues parts diferenciades, cadascuna de les quals tindrà una exposició d'un màxim de tres minuts, sense que ens calgui mesurar el temps, i després un debat obert entre portaveus, al qual seguirà una segona part per tractar el següent tema amb el mateix mecanisme de funcionament. Acabat el debat que intentarem moderar sense perjudicar la dinàmica, donarem la paraula a les entitats a les que s'ha convidat expressament i posteriorment, si no ens fan fora, donarem la paraula ordenadament als presents. El debat podria haver estat molt més interessant, no se'ns pot ocultar, si haguéssim tingut davant el portaveu dels que gestionen. Ara només tenim al davant els que critiquen la gestió, cadascú des del seu punt de vista i des del seu angle ideològic.

Els que estem interessats en el debat sobre els dos temes que hem posat damunt la taula, els hem de confessar que no ens interessa tan la crítica sobre el que s'està fent o sobre el que no s'està fent, com la definició del conflicte (urbanisme, habitatge i seguretat ciutadana) i la manera com cadascú l'afrontaria si tingués el poder per fer-ho, perquè el que resulta veritablement interessant és descobrir si hi ha alguna possibilitat de fer casar els criteris dels grups d'oposició o això és impossible, entre altres coses perquè no se'ns pot escapar que els grups avui aquí representats tenen la majoria dels vots al plenari municipal i, per tant, si algun dia es posessin d'acord amb coses concretes, podrien modificar algunes polítiques i fer avançar la ciutat que ara sembla afectada d'una gravíssima paràlisi d'idees.

La problemàtica de l'urbanisme, l'habitatge i la seguretat ciutadana és tan conegut, conflictiu i de plena actualitat, que ens ha semblat oportú no introduir més dades. I, per tant, anem al gra i si us a sembla donarem la paraula per ordre de representació municipal, primer el portaveu d'ERC-EUiA, després la representant del PP, a continuació VOX i finalment L'H en comú podem-compromís. Endavant, Jaume Graells.